

Hans Erkens

Zomervogels

Avenir Publishing

© 2024 Hans Erkens

Redactie: Jet Hoogerwaard

Ontwerp binnenwerk: Studio W&E

Ontwerp kaft: Josefiën Egas

Auteursfoto: Marianne Louter, www.louterfoto.nl

Eerste druk

ISBN: 978-90-831189-4-9

NUR-code: 301

www.avenirpublishing.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgever en auteur. No part of this book may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from publisher and author.

Voor mijn ouders

Inhoudsopgave

Column	9
1. Frans	13
2. Moon	19
3. Frans	27
4. Bas	31
5. Moon	37
6. Frans	45
7. Moon	51
8. Frans	55
9. Moon	63
10. Frans	67
11. Moon	73
12. Frans	77
13. Moon	81
14. Julie	89
15. Moon	93
16. Bas	111
17. Degas	119
18. Moon	123
19. Degas	127
20. Moon	131
21. Bas	139
22. Degas	143
23. Moon	147
24. Degas	153
25. Moon	157
26. Degas	167
27. Moon	169
28. Julie	171
29. Moon	175
30. Epiloog	185
31. Column	187
Dankwoord	191

Column

Zwaluwen zijn vogels die jaarlijks van het noorden naar het zuiden trekken en weer terug. Maar wat is dan hun hoofdverblijf?

Als columnist en vogelaar houdt deze kwestie mij al decennialang in de greep. Zijn ze:

a. woonachtig in Frankrijk en op bezoek in Afrika, of b. woonachtig in Afrika en op bezoek in Frankrijk?

Wat maakt dat nou uit, zult u denken, het blijven toch gewoon trekvogels? En toch is dit niet alleen een semantische kwestie, maar het leert ons ook met andere ogen naar de werkelijkheid kijken en naar de jaarlijkse vogelmigratie in het bijzonder.

Mijn stelling is: daar waar je je jongen grootbrengt, is waar je woont. Vanuit dat perspectief wonen zwaluwen in Frankrijk en gaan ze op vakantie naar Afrika (a). Daar is het veel warmer en zijn meer insecten dan in het koude moederland. Ze gaan er niet alleen op vakantie, maar ook uit eten. Dat doen ze om aan te sterken voor de terugreis naar Europa, waar ze zich zullen voortplanten. Voor ons zijn het zomervogels, maar voor Afrikanen zullen het waarschijnlijk wintervogels zijn. Volgens Google overwinteren gierzwaluwen in het gebied tussen Mali en Kongo, om na negen maanden terug te keren naar Europa. Gezien de lengte van hun verblijf zou je dus ook kunnen stellen dat ze in Afrika wonen en in Europa 'overzomereren' (optie b).

Dit gedachte-experiment werd onlangs door vrienden met enig hoongelach ontvangen. Zij kwamen direct met een tegenvraag: is een brug open of dicht? Ook dat is een interessant vraagstuk en afhankelijk van vanuit welk perspectief je ernaar kijkt. Voor een automobilist betekent een open brug dat je maar beter kunt stoppen, maar voor een schipper dat je mag doorvaren. Als iemand te laat op zijn werk verschijnt, zal die zelden zeggen: ‘Sorry, maar de brug was dicht’, tenzij hij of zij met de boot is natuurlijk. Hier is sprake van semantische verwarring: wat voor de één open is, is voor de ander dicht.

Dat geldt evenzeer voor een glas wijn, is die halfvol of halfleeg? Ik ga voor een vol glas. Het draait allemaal om perceptie en lijkt een beetje op de lessen uit Sesamstraat met begrippen als daar en hier. Ben jij nu daar en ik hier, of ben jij hier en ik daar? Hier is daar. Ze zijn uitwisselbaar. Veel dichters bij de waarheid zullen we niet komen.

*Frans M. Le Cler,
Saint-Romain, Monpazier, Dordogne*

Deel 1

1. Frans

Daar zit ik dan, net vijftig geworden en ik krijg mijn schoenen niet meer dicht zonder een pijnlijk gevoel in mijn onderbuik. Het brandend maagzuur kruipt door mijn slokdarm omhoog en zorgt voor een vieze smaak.

‘Wat is dit nou weer?’ roep ik tegen mezelf. Ik sta op, loop naar de gang, kijk in de spiegel en zie een vent met een buikje en beginnende tietten.

‘Gadverdamme,’ vloek ik hardop. Ik heb genoeg van mijn lichaam en besef dat - als ik nog minstens twintig jaar in goede gezondheid wil doorbrengen - het roer drastisch om moet.

En dan mijn werk... Als columnist bij een landelijk dagblad oogsten mijn observaties veel bijval, maar meer en meer columns sterven in schoonheid en belanden vroegtijdig in de prullenbak. Ze raken sleets, de rek is eruit, de koek is op. Het lukt mij niet om nieuwe ideeën - als die er al zijn - op papier te krijgen, een duidelijk writersblock. Maar het is meer dan dat. Het is ook een existentieel probleem: waarom ben ik hier, wat is mijn meerwaarde in het leven, wat doe ik er nog toe?

Ik ben inmiddels aardig gewend geraakt aan de maandelijkse bijdrage van mijn werkgever, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en een goed pensioen voor later. Monique en ik hebben enkele jaren geleden een oud pandje gekocht in de binnenstad, hebben wat spaargeld op de bank plus enkele aandelen in een Europees Trustfonds. Maar het boeit me niet meer en dat is waarschijnlijk wat mijn lichaam mij zojuist probeerde te vertellen.

Als ik het hier zo slecht naar mijn zin heb, waarom pak ik dan niet mijn biezen?

Ik heb nog geen concreet plan en besluit om twee van mijn vrienden, Sjoerd en Bas, in mijn favoriete kroeg om advies te vragen. Sjoerd is een stevige kerel met donkerbruine krullen, grijze ogen en een dun, grijs baardje. Ik ken hem sinds mijn studietijd. Bas is kleiner, heeft kortgeknipt zwart haar en bruine kraalogen. Bas en ik kennen elkaar al vanaf de basisschool.

Sjoerd reageert als eerste op mijn vraag. ‘Je gaat toch niet stoppen met werken? “Ik heb de mooiste baan ter wereld,” roep je altijd. En wat ga je dan tot aan je pensioen doen? We moeten allemaal langer doorwerken, ik misschien wel tot mijn achtenzes-tigste.’

Bas doet daar nog een schepje bovenop. ‘Vorig jaar heb ik mijn aandelen moeten verkopen en die leverden niet bijster veel op. Ik vrees dat ik tot mijn zeventigste moet doorwerken en dan heb ik het nog niet eens over de alimentatie aan Eline en de kinderen.’

‘Het is ook zwaar met die banen van jullie,’ antwoord ik enigszins cynisch. Sjoerd is accountant en Bas docent middelbaar onderwijs. ‘Maar dat lost mijn probleem niet op, is het wel?’

‘Wat bedoel je?’ vraagt Bas.

‘Ik bedoel, wie zit er nog te wachten op een vijftigjarige journalist met een burn-out?’

‘Een burn-out,’ antwoordt Sjoerd schamper. ‘Stel je niet aan, man. Met een burn-out zit je echt niet met je vrienden in de kroeg.’

‘Hoe zou jij het dan willen noemen?’

‘Volgens mij heb jij last van een overprikkeld brein, daar heb ik laatst iets over gelezen en dat komt vaker voor bij types zoals jij.’

‘Types zoals ik?’

‘Je weet wel, van die hoger opgeleide romantici, die nooit tevreden zijn met zichzelf en de wereld om hen heen.’

Ik moet even slikken van de zojuist geschetste omschrijving. ‘Volgens mijn huisarts voldoe ik aan alle kenmerken.’

‘Zoals?’ Sjoerd staart mij lacherig aan.

‘Moeheid, lusteloosheid, snel opgefokt, verdrietig en ik heb bijna nergens zin in.’

‘Dat klinkt redelijk overspannen, ja.’ Sjoerd moet even nadenken. ‘Waarom verkoop je dan niet gewoon je huis?’

‘Ons huis verkopen... en dan?’

‘Dan koop je een chaletje in Zuid-Frankrijk en ga je er lekker wandelen, schilderen of een boek schrijven.’

‘En wat denk je van Moon, waar moet die dan naartoe?’

‘Dan zorgen wij toch gewoon voor Moon. Die kan wel tijdelijk bij ons wonen, of bij Bas natuurlijk, die is toch weer alleen,’ lacht Sjoerd.

‘Dan kan Monique de vakanties bij jou doorbrengen,’ vult Bas aan. ‘Kan ze een beetje koken, die Moon van jou?’

‘Even serieus, mannen, Monique kan behoorlijk goed koken, daar gaat het nu niet om. Maar bij de gedachte alleen al krijgt ze vlekken in haar nek. Niet dat ze jullie niet mag, hoor.’

Op de achtergrond klinkt het kaatsen van biljartballen. ‘Een mooie driebander, Sjaak!’ roept een wat oudere klant.

Even weet niemand meer iets te zeggen. Het is Sjoerd die uiteindelijk de stilte doorbreekt.

‘Wat zou je zelf nog willen?’ Sjoerd is meestal niet zo van het vragenstellen, maar dit keer schiet hij raak.

Wat wil ik nog met mijn leven?

‘Dat is nou net het probleem, mannen, ik weet het gewoon niet. Niet wat ik wil gaan doen en niet waar ik dat wil gaan doen. Het liefst zou ik helemaal niets meer doen en lekker ergens in de zon gaan liggen met een goed boek en een mooi glas wijn.’

‘Dat houdt jij nog geen twee weken vol, vriend, en dat weet je zelf gelukkig ook. Daar ben jij veel te onrustig voor met die ADHD van jou.’ Bas is een meester in het zeggen van de waarheid.

‘En wat vindt Monique ervan?’ informeert Sjoerd.

‘Die vindt dat ik mijn hart moet volgen, dat ik iets moet doen waar ik gelukkig van word, al is dat putjes scheppen op de Noordpool.’

‘Hebben ze die daar ook?’ vraagt Bas.

‘Doe niet zo flauw, man. Waar ik vandaan kom noemen ze dat een metafoor, die staat voor werk zonder aanzien, iets doen waar je gelukkig van wordt.’

‘Ik weet heus wel wat een metafoor is, gast.’

Sjoerd neemt opnieuw het woord. ‘Ik was laatst op een feestje

en heb daar de nodige biertjes gedronken. Ineens kwamen er bitterballen op tafel. Ik eet er drie, vier, vijf achter elkaar op.'

'Wat heeft dat met ons gespreksonderwerp te maken?' onderbreek ik hem.

Sjoerd doet net of hij mij niet hoort. 'En wat denk je? Krijg ik me 's nachts toch last van mijn metafoor!' Hij wijst daarbij naar zijn opgezette buik.

Beide mannen liggen stuiptrekkend voorover en trekken in een trage beweging het geborduurd kleedje van tafel.

Ik vraag mij in alle eerlijkheid af waar ik hen aan heb verdiend. Leuk voor een avondje slap ouwehoeren, biertje drinken, kletsen over voetbal en vrouwen, maar serieuze problemen kunnen ze absoluut niet aan. Nog geen vingerkootje diep die twee.

In gedachten zie ik mezelf al in een Frans dorpje. Ik zie een oude boerderij met verweerde luiken, een visvijver, een vervallen schuur met een antieke Citroën erin, een stukje land eromheen, een houten hekwerk en een paar kippen. Ik lig in een hangmat tussen twee fruitbomen met een strooien hoed op en een roman van Arnon Grunberg op mijn buik. In de verte hoor ik een tractor en ik ruik de geur van vers gemaaid gras. Ik zak al bijna weg als Floris, een hockeyvriend van vroeger, zich bij ons voegt. Floris is slungelig, heeft vlassig blond haar en draagt al sinds zijn studietijd hetzelfde ronde, goudkleurige brilmontuur. Nog voordat ik iets kan zeggen, heeft Sjoerd hem al een stoel aangeboden.

'Hoe gaat het hier, vrienden, stoor ik jullie in een goed gesprek?'

'Valt wel mee. Sjoerd en ik zitten net wat te praten met onze professor hier. Die wil stoppen met werken en naar Frankrijk emigreren.' Bij Bas blijft je geheim nooit lang alleen.

'Maar jij werkt toch bij de krant, moet je daar weg? Zijn je stukjes op?' vraagt Floris.

Nog zo'n vrolijkheid!

'Hij zegt dat 'ie last heeft van een burn-out, een writersblock, penopauze, algehele malaise,' antwoordt Sjoerd. 'En wij gaan hem daarvan afhelpen.'

'Komt dat even goed uit. Ik ken toevallig iemand in de Dordogne die zijn huis wil verkopen.' Floris kijkt mij verwachtingsvol aan.

‘En wie dan wel?’ vraag ik quasi geïnteresseerd. Floris kan nogal opschepperig doen.

‘Koos, een Nederlander met heimwee. Hij keepte ooit in het tweede. Het is wel een opknappertje, maar voor nog geen vijftigduizend euro, echt een buitenkansje, al zeg ik het zelf. Cat en ik hebben er de afgelopen zomer nog gelogeerd.’

‘Bedankt, ik zal erover nadenken. Maar wat bedoel je eigenlijk met “al zeg ik het zelf?” Dat huisje is toch niet van jou, is het wel?’

‘Nee, nee, zo bedoel ik het niet. Koos heeft dat stekkie destijds op mijn aanraden gekocht via een bevriende makelaar in Cahors. Jean-Luc, weet je nog?’ Floris is makelaar.

‘Zou ik die moeten kennen dan?’

Ondertussen staat het volgende rijtje bier op tafel naast de nog halfvolle fluitjes van daarvoor.

‘Doe er maar een portie bitterballen bij, Francien, maar niet van die lauwe, en een stukje kaas, graag,’ roept Sjoerd.

Even later zet de bardame een schoteltje op tafel met één kaasblokje met een vlaggetje erop en loopt weer weg. Sjoerd kijkt ons beduusd aan. Wij schieten in de lach. ‘Wel eerlijk delen, hè!’

‘En wat ga je nu doen? Hebben we je een beetje kunnen helpen?’ probeert Bas het gesprek af te ronden.

‘Ja, geweldig. Maar als jullie het niet erg vinden, ga ik er eerst nog een nachtje over slapen.’

Die nacht betreed ik op kousenvoeten onze slaapkamer. Moon ligt op haar zij en is in diepe slaap. Ik nestel mij voorzichtig tegen haar billen, sla mijn arm om haar middel en hoor een tevreden zucht.

‘Hoe was het?’ mompelt ze. Maar nog voordat ik antwoord heb kunnen geven, hoor ik aan haar ademhaling dat ze alweer slaapt.